

درگاه

اون بش كونده بر نشر اولنور علم وصنعت مجموعه سی

ایکینجی سنه: اوچنجی جلد

نومرو : ۲۶

۵ مایس ۳۳۸

کونش اطرافندم بر قطع ناقص رسم ایتمی اقتضایین عطار د سیاره سینک شمرکی قبالی بر منجی دکادر . بونک سبی ایضاح ایدیله . وردی . یکی جاذبه قانونی بونی ایضاح ایدی .

محمد رفیق بک رساله سی ، یوقاریده سولیدیکمز کی آیشیتاین نظریه سینک تعیمی بولنده آتیلان ایلاک خطوه در . آتیلانی بالخاصه علم وفن عالنده ایمان اتمکدر . حالوکه رفیق بک رساله سی حکایه ایدور ، ایمان ایدوره میور . دلیلار ، آتیلانی دها قوتی دلیلاره مالک اولانلر ایچین وثیقه اولاییلر . مؤلف بعضاً : — « بر مستوی داخلنده بولنان ایکی خط موازی یکدیگر کی قطع ایچین » دیدیکمز زمان بونکده حقیقه توافق ایدیکیزی تجربه کوستر بور . زیرا بر مستوی داخلنده تصور ایدیلن ایکی شعاع ضرائیک اجرام سماویه نیک جاذبه سیله مختلف مقدارلرده دوجار انحنای اولدیلر کی تجربه کوستر بور . شو حالده موازی قائلرینه امکان اوله ماز .

دیه بک قادر ، چور وک دلیلاره استدلال ایدور . ثوقلیدیک موضوعه سنی رد اتمک ایچین « تراوی رایلر کی چکیچ ایله اکرلیک بیایر » موازی قائلرینه امکان یوقدر . بنام علیه ، بر مستوی داخلنده ایکی خط موازی یکدیگر کی قطع ایچین دیک دیک تجربه موافق دکادر « دیرسک رفیق بک آتیلانی قادر قوتی بر اثبات یامیش اولور » .

شونده سولیم که اوتوز فرق صحیفه لک بر آنرده اساساً ریاضی اولارق بر شیش دها ای آکلا . تمی بک شکلدر . بونک ایچین « آیشیتاین نظریه سی » نیک تورکیه قاریلری مؤلفه مدیون شکر اندر .

*

محمد رفیق بک رساله سی متعاقب انکیزجه اوله لرق نشر و فرانسزجه دیرت بش آی اول ترجمه ایدیلن برکتیایدن ، نه دیغتونک « مکان ، زمان و جاذبه » آدی کتابیدن بحث ایدیمکمز .

رفیق بکدن چوق اول عینی جمله وکلر ایله : « مشاهده ایدیکمز بر حادنه ، بالکیز بر حادنه نیک ماهیته تابع اولوب عین زمانده شخصیه کوره یعنی وضعیه نه ، حرکتیه و دیگر شخصی خصوصاً . نزه کوره ده کیشیر .

اونی بر ملاحظه ، کاشانک ماهیت حقیقه سینک بزم تصورات قاصرانه مزه کوره دیکشیمه ایچکینی کوستر . »

دیهن موی انیه نظر آیشیتاینک الک بونک مزیت و موافقی قابل مشاهده حادانه طبیعت ایله مشاهده ک موافقی الک ای طرزده ، تقریق ایتیمیدر .

علی الاکثر بر اضافیه شاهد اولور : واغونک تجربه سندن کورور ، چاپرده کی بر اوکوز ساعتده مسکان کیلومتره ساعتله قابوب کیدور . دت ایدرز ، دوشونور : حیوان کال سکون ایله اوتلامقدم ...

بر چوق مؤلف ، آیشیتاین دها اول اضافیتدن

بحث ایشیدیلر ... نه دیغتون ؟ آناتول فرانسیسک « ریکه نیک تفکرانی » دن آلفش بر جمله سنی ذکر ایدیلور :

« انسانلر ، حیوانلر ، طاشلر یافلاشدیجه بو بورلر ؛ اوستمه چیققدیلری زمان ایسه مهیب اولوبلر . بونکله دکل . نژده اولسم عینی بو بولکده م » .

مشاهده ایله مشاهده اولنان آیشیتاینک ایدنده استیسیزلیکی کوستر بعض کتابلری صایدقن صورکا دیرت ایدیلن عالمن ، مکانک مختلف انواعندن ، بحث ایدیلور ، یی واسکی جاذبه قانونلری مقایسه ایدیلور . ضیالک وزینتی اثبات ایدیلور ... بو ذاتاً معلوم ایدی دیور ، شو وارکه آیشیتاین ، انحنای ضیالک قیمت عدیده سنی نیوتوندن دها محله تعین ایدی .

متعاقباً ایدم بچردن بحث ایدیلور : بروفیسور دوسیتیه رکودی مکان - زماندن بحث ایدرکن مکانجه دیرت ایدیلن بر امتداد دن ویش ایدیلن مکانده بر سطح کروی تشکیل ایدن موهرم زماندن بحث ایدیلور . زمان حقیقی اعتبار ایدیلرینه کاشانک ، ایدمک مکانجه کروی وزمانک مثبت و منی جهتلرینه اوزانان قطع زائد شکنده در .

بعذرمان ایدمکده موجود انحنای دولایسیله ایدیلن اعتباراً جریان زمان سرعت کسب ایدر . قطع زائدک قولاری وسطنده ایسه زمان حال توفقه در .

حالوکه آیشیتاین ایدمکده نیکه نظر آتیمکی ، وزمانه کوره مستقیم یعنی اشدلوانی بر عالم قبول ایدیلور . یوقدرده زمان ایچین سکونت مانی یوق . بر شعاع خیال عالمی کاملاً دور ایدر . دوری مدتی تقریباً بر میلیاردلرینه اولدیفته کوره کونش طرفندن نشر ایدیلن شعاعات بومدت صورکا فضا ده کی عینی موقعه تقارب ایدرلر . نقطه تقارب خواص ضیائی و جریزه اعتباریه کونشک عینی در ، شو فرقه که بویکینجی کونش غیر مادیدر . هر بر میلیار سنه کچدیجه اوموقعه کونش کورولجکدر .

دیک بر حادنه اولوب پندکدن صورکا اوتوبولوب کیشیش دکادر . نوبت نوبت - هر میلیاردیله بر - او اسکی رنده نیچلی ایدر .

کم بیایر ، بلکه ده کورده کورده کورده بیلدیزلرک بر چوقی میلیارلرجه سنه اولکی مسکنلر کی زیارت کان ضیائی خورولقلردن باشقه برشی دکادر . سی . ب

ادبیات عالمی

تورک ادبیاتی ، تورک شعری حسیلدر ، ذوقلدر ، ایچیدر ، صنعتلدر . فقط فکر دیرن بهره سی آزدر . آرتق بو حقیقی سولیک صره سی کلشدر طن ایدرز . بو بر قصوردر . همده بونک و مهم بر قصور . تورک ادبیاتنک هانکی شاه اثری قاریشدر بر رسق قاریشدر برالم . فضولی ، نذمی ، روحی ، غالی آچلم . بو حقیقت عیان بیان تظاهر ایدر . بو بونک شاعرلرک هپسی عاشقدر ، یاقدر ، دریشدر قایلیدر . فقط هیچ بر زمان تام معناسیله کال

و فکری دکادر . تورک ادبیاتنک آتیلق او صاف و صمیمی تصوف قسجیده ، تکیه شعرلر نده فکره عائد خصوصیتلره ، تأثیرلره تصادف ایدرز . بونس بر عاشقدر . فقط صمیمی فکرله ، اوز و صیاف اداسیله آبرجه بر شخصیتلرده . بونس قوجه بر تلقینک ، آتیلق بر صره نیک الک بونک و کیشیش فکریلری ، اعتقادلری ، حسلری بر مصراع ، بر بیت حالنده طوبلی بر صورتده افاده ایدر .

فکر و عرفان قدر نیک تورک ادبیاتلر ده کی بو تأثیرلرلرکی ادبیات ایچون بر ایلاک صایانلرده وار . اوزلر دیورلرک « شعر روحک صمیمیتلر . بر سوز سرابا حسن و هیجان اولورسه شعردر . فکرسه بر صمیمیت دکل ، بر ادا و بر علاوه در . » فقط فصل علاوه ؟ هیچ شبهه نیک شعرک نمایان ، هیجانه وقار و برن بر ادا دکل ؛ اسکی شعرک قدرتی یاننده بو نقصانی کورورکن دیوردرک بلکه یی ادبیاتر هیچ اولورسه بونی تأمین ایدر . فقط حالا بکلیور ، حالا اوبورور . نه بر اماره ، نه بر هلاکت وار ! تنظیم ایدن صورکه بر زمانلر ناق کال مرحومک شخصیتده بو نقصانی بر طرف ایدن بر قدرت و بر حال بلیر کی اولمشدی . سودانک الک کونلوی وطن محبتده بولان بو کیشیش کونکالی شاعر صراحتلرله ، سطرلرله بری کندی فکریلرینه ، کندی تلقیلرینه ، همده اوز و اصیل تلقیلرینه دغور و چکر . بونکون بو جاذبه نیک تأثیرله کونکالر مزده وطن محبتک بدیی حاصل اولدی . بو تأثیر ، دین و اصیل بر فکرک محسولیدر . لکن منفرددر ، آزدر . تورک قلی ، وطن محبتندن باشقه دها بر چوق محبتله ، بدیی تأثیرلره محتاجدر . هنوز بر ستوره زاردن فرق اولیلان بونکون کونکی ، دمانی دها ایچمه مؤثرلره ، الیه محتاجدر . هنوز بو الاری و یونلری بولادق . اغزمن آتیق ، کوزلرمن آتیق بکلورن .

بو سوزلوی سولیم مزه سب اولان شی حامدک یی نشر ایدیلن کتاییدر . بو تورک داهیسی که کونکازک تا درینلر نده ایزی واردر ، قلیلرمن بوکون بر آز نتره نوره اونک یوزندن نتره بور ، کوزلرمن بارلایورسه اونک یوزندن بارلایور . لکن نه یازیق ... بو داهی شاعر بیله بوکون اوستنژده فکری بر تأثیر بر افادی . هنوز اوندن بیله فکره عائد بر بدیمک شوقی طامعادی . عبدالحق حامد ، روحلر نده ملته ، وطنه عائد بعضی فکرلر سولیدور . خطا بلرده ، نادرده بولونوبور . فقط بو خطا بلر نامق کلاک خطا بلری یاننده نه قادر بسط شلر ... تورک شعر نیک داهیسی و الک صوک مرحله سی ، نه یازیق ، تورک عائد فکرده ، دوشونوشده بر مبدأ بیله دکادر .

*

فقط صیقلیم ، اوزوله یلم . تورک شعر نده ، ارکک داهییلرک بیله باشا رادینی فکری بدیی آرتق کچخ خام قیلرمن باشا رادیندر . باقسه کز آ بر چوق

كەنج قىزداغمار مۇزار. ھېسسى شەرك وڭىر كىر بولمىدە .
چالغىشور. شەرك ، كىيە ، ئىلم ، خەلق اونۇڭ ئالدىدە .
ايشە سىلا مەزىن خەم ، جىمىركە ، شىتياڭك آجىسىنى
تەزىم ايدىيور . ايشە خالدا نەصرت خەم ، تۈرك مەنئە
عشق و روڭك مەناسىنى آكلا تەڭ چالغىشور . ايشە
سعاد دىرۈش خەم ، قەدىنك ، جەمەتەنك اسناس
غۇمەنىنى اوڭىر تەڭك اوغراشور .

داھا سەئەلە يەتتىز ، بىر چوق دىشى اشەلر ،
ھادىە اجلال ، كەزىدە شەقق بولمىدە كىم ؟
بولمىدە نەمى ؟ دېھجىكسىز .

بولر ، كوچۇك باشلىرى ، تەجرىبەسىز كوچكلىرى
و خەنزى خەم روڭكەلەر تۈرك مەنئەدە يىڭى يىڭى شەرك
و فېكر افقلىرى آچەچى ، بول بول شوقلر ياراتەچى
كەنج انسانلر ! . آرتقى بوتون خەنزىر بىرلەر اولالى ،
آرتقى بوتون سۈنۈك دوشۇنچەلەرنى يەتتىلر وامىدوار
اولالىز . آرتقى تۈرك شەركى رونق كەسپ ايدەجىك ،
آرتقى تۈرك ادىباتى فېكرە ، خەسە ، ھىجانە ئالەم
مەزىنەدە اولغون بىرچەك كىم كۈرۈنەجىك . نە سعاد ،
نە بىختىرلىق ! .

سعاد درۈش خەم دىيىلن بۇ كەنج قىز ، غالباً
مەھمۇد عەلەمدار غەلەۋە . ادبىيەتنىڭ پارلاق دىنى بىلەن
اولەچى . بۇ يىلەن « بىكى شەرق » دە الەك
پارلايور ويايىن جەمەتەندە نور بوزلۇ بىر فېلوزوف
كىم ايشىلايور . باقىسە كىم نە قەدەردە فېكرەت و جەنسىيەتتە
صادق .

ارەككەلر بىر تۈرۈلۈ بىكىمىيور . فەقەت يازدىنى شىلەردە
الەك اچىق بىر ارەككەك يازىلارنىڭ آشاغى . آرتقى بوتون
تۈرك قەدىنلەرى سۈنۈچىدەن و غەزەپ چالماي ؟
كەندى جەنسىلەرنى بۇلە بىر قەدەردە نادەردە تەصادف
ايدىلييور . نە سعاد ، نە ئىچى . فەقەت كەستەخەلق
اولازسە شوقى مەورالەم .

جەمەت سعاد درۈش خەمك آغزىدە « شو ارەككە
دىيىلن مەخۇلەرەك باشقە بىر لىقى و كەلەمىيى واز ؟ .
شەبە ارەككەك اصل اسمى نە در ؟ بوغامى ، تەككى ،
قۇچى ، آيەتەرى ؟

اوبىر كوچۇك خەلەر مەزىن آيرى آيرى جەت
جەمەتەلەم ! ھېسسى بىر بىرەنە بىكەزىلر . نە مەھلۇل تۈرك
ادىباتى ، نە مەھلۇل تۈرك فەلسەفەسە ، نە مەھلۇل تۈرك
مەھلۇلەنە ...

كەنج خەلەر مەزىدە تۈمىد اولاسۇلر . شەمەدىيە
قەدەر ارەككەك باشلامدەقنى قەدىنك و ھەلە كەنج قەزىك
باشلامدەقنى كۈرۈلەمەشدر ، اما بوسىمىر كۈزۈلەجىكدر .
آرتقى تۈرك قەدىنە ئۈندە ، مەنئەدە ، كەزەمەندە
آجىلان مەھلۇلەت بىرەلەرى بولمىدە مەركە ادىبات
و فېكر غەلەمدە آجىلەجىكدر . بىرەدە بىر داھا
تۈرك ادىباتى يارىمىدەر ، نەقەندەر دېھكە جەسەرت
ايدەمەجىكەز .

مەتبوعات عالمى

تۈرك قەدىنى ايشە مەسئەلە ھەركەس ايشىنى ،
كوچى بىراقش اونۇڭك اوغراشور . بوتون مەلەك

خەلقكە كۈزى اونۇڭك اوستىدە ... ھەككىلر اونۇڭك
اوغراشور : آتە بوقادىن ! دىيور ، ھېچ اىي آتە
دەك . مەللىلر اونۇڭك اوغراشور : ھېچ اىي مەرىيە
دەك . مەللىلر اونۇڭك اوغراشور : ھېچ اىي قارە
دەك . كەنج آلافرانغەلر اونۇڭك اوغراشور : ھېچ
اىي مەندەن دەك . خەلەر اونۇڭك اوغراشور : ھېچ
دىنى بوتون دەك . دارالەككەك ئالەمكە دانۇ اوندن باشقە
ايشى يوق . آقشاملەر قەدەر اوندن جەت ايدىيور .
اىي اورتۇنمىيور ، اىي كەندىيور ، سۇقەدە چوق كەندىيور .
اوت شەمەدىيە قەدەر مەللىلر ، مەللىلر ، خەلەر ،
خەلەر تۈرك قەدىنك باشى اوجىدە اوى يىڭى بىر بولە
يىڭى بىر بىرە چۈرەكە مەشغۇل . فەقەت ھېچ غەلەمكە
زواللى تۈرك قەدىنى بۇ سەفەردە تەزىلەرەك اوبۇنچەلىق
اولسون . بىرەتتە تەشكىل ايتىش ، تۈرك قەدىنە يىڭى
بىر كەسۈر آرايورمىش . بۈيۈك كەلەلەرنى مەركەز ،
دۈڭلەرنى نەدرجە قەدەر ايتىش اولەيلىيور ؟ بىلىيور .
سادە شو مەلۇمكە بىر اىي تەزى و مەلۇمكە بىر اىي
بىشە ذات بىرەشەش بۇ ايشە مەشغۇل .
زواللى تۈرك قەدىنى بۇنچە يىلەر باشقە

كەلەن قەلادى :

بۇ مەلۇمكە بىر خەنئە ، بىر جەمەتە ، بىر جەمەتە رەئىس
كەلەك . فەقەت اولر سەندەن ايتىش . جەمەتە نە مەلۇمكە
ايدىيورلر . جەمەتە دىيەدەك قۇلاى شى سەك كەسكەك ،
اوتۇنكە اوتۇنمەيدىر ؟
شەندىيە قەدەر كوچۇك بىر قەلەبە يىلە بايامان مەلۇمكەلر ،
بىر مەلۇمكە دېھكەمەن تەزىلەر تۈرك قەدىنە يىڭى بىر كەسۈر
بولەچى ! . نە يامان ئىچى ...

آرتقى بۇ تەزىلەر ، بۇ مەلۇمكەلر ، بۇ مەلۇمكەلەر خەلەر
كەندىلەرنە ، قەدىنە باشقە اوغراشەچى بىر مەسئۇل
بولامان بۇ مەلۇمكەلر تۈرك قەدىنە دە ، تۈرك ارەككەكى دە
بىرەردى . بىرەك نەدر ؟ اوصافى نەلەر ؟ بىلەمەن تۈرك
بۇنۇھوسلر ، بۇ مەلۇمكەلر و بۇ مەلۇمكەلر بۇزىدەن
بىر كەن و اوصافان اولدى . تۈرك مەلۇمكەلەرەلەت تەيۈرەش
بىرەدە بۇ مەلۇمكەلەر .

بۇ تەزىلەر ، بۇ مەلۇمكەلر بۇنۇھوسلر بىلەلەلەرلەر
تۈرك قەدىنى ، اونۇڭ رەئىس ، سەلەتى مەلۇمكەلەر
بىر ايدەك . فەقەت بىر تەبلىق سەلەتى دەكدر .
ايدەك روڭكەك كۈزۈل بىر تەبلىق سەلەتى . بوقسە
آرتىنى و قوسۇمى دەك بۇ مەلۇمكەلەر ، مەنئەلەر ،
مەنئەلەر ايلە مەلۇمكەلەر افكارلەرەك كۈزۈل بولۇپ بىرى
بولۇر . قۇرۇق قۇرۇق تەبلىق ايلە ، ھەتتە قۇرۇق
دەك .

تۈرك قەدىنە يىڭى بىر كەسۈر آرايەلەم ، تۈرك
قەدىنە وارەككەك سەلەت بىش بولۇر بولۇمكەلەر .
فەقەت دقت ايدەك بۇ بولە جەمەتەلەر ، بولۇر و كەسۈرلەر
ايدەك مەنئەلەر سەندە ، مەنئەلەر سەندە مەركەكە اولسون ...

بۇ تۈرك قەدىنى زەمەنكەلەر بىراقەلەم . ھەشەدە اولدىنى
كىم بولمىدە زەمەن ھەككە ، ھەشەدە غەلەلەر . ايدەك
بوقەدەك كەسكە بۇرۇمكە دۈڭ قەلەرلەر ھەلەرلەندى
دەھا دوشۇنچە سەزجە بىر ايدىيور .

ھېچ شەبەسەز تۈرك قەدىنى ، تۈرك ارەككەندى
داھا دوشۇنچەلەر ، زىرا تۈرك قەدىنى ، ارەككەك
ھېچ بىر شەبەسە ، نە اوتۇنە ، نە بۇرۇنۇشە ، نەدە
اولۇزۇشە قارىيور خەلەرەك ارەككەك

قەدىنك ھەلەلەر باندەن باندەن ، بۇسەندە ، مەنئەندە
آجىدەن جەنئەلەرنى بوسەندەك خەلەر ، بىرەندە بىر
داھا قەلەم ، خەلەرلەر ، ايتىدەن انسانلەر بىرەندەلەر
اولان فېلوزوف بوسەندە بىرەندەك و بىلەك كەلدى .
آرتقى اسكىسى قەدەر فەلەمەلەر ، فەلەمەلەر بولۇر .
اوسكى تەزى ، اوسكى خەلەرلەر بوقى . كەلەلەر
بىرەندەك آقشاملەر ابراھىم ائەدى ائەندە داتەن
بىر ايدەك . ابراھىم ائەدى تۈرك اوغۇل تۈرككە .
كىم خەلەرلەر سوزلر سولۇيور . بۇ جەلەلەر يازمىق
بۇلە بىر سوزى خەلەرلەر بىلەك فېلوزوفك سەلەك
بۇزۇلۇپ ، بۇ كەسۈر بولۇر . فەقەت نە چارە بولمەك ،
كەلەككە غەلەلەندەن فېلوزوفك قەلەمكە قەلەندەن كەلەك
اولۇيور . دىك فېلوزوف ، نە قەدەر كەلەك ، فەلەك
اولەك سەلەك سوزلەر نەصىخەلەر بولە كەلەلەر دىككەش ،

آ مەلۇمكە فېلوزوفچى ! بۇندەن اول نە بولە
كۈزۈل شىلەر سولۇيورلر .

« تەبلىق » بۇ بوقەلەر مەلۇمكەلەر ،
فەلەككە بوقەلەر . ائەرنى كەلەككە نەسخەدەن ايتىدەك
نەسخە باشلامەك .

« تەبلىق » بوقەلەر مەلۇمكەلەر ،
فەلەككە بوقەلەر . ائەرنى كەلەككە نەسخەدەن ايتىدەك
نەسخە باشلامەك .

دەركاھ مەجمۇئەسى

كەششەتلىق

اھمەت ھاشىم - كۈل سەلتەزى - فېئانى
۲۵ غەزەشدر .

يەقۇب قەدىرى - ارەلەر باغەندەن -
وجودى بوقدر .

يەقۇب قەدىرى - رەھمەت - فېئانى ۲۰
غەزەشدر .

دەركاھ « رەئىس جەلە » فېئانى ۱۲۰ غەزەش

دەركاھ « يەكەن جەلە » فېئانى ۱۲۰ غەزەش

مەسئۇل مەزىرى : مەسئۇل مەزىرى